

PORTO EXTERIOR, NOVA AMEAZA PARA A RÍA DE FERROL

Pepe Salvadores

Por ADEGA - Trasañcos*

A ESPECIAL CONSTITUCIÓN XEOLÓXICA DA RÍA DE FERROL FAI QUE TEÑA UNHA AMPLA VARIEDADE DE HÁBITATS. A PARTE MÁIS EXTERIOR, E POLO TANTO A MÁIS BATIDA POLO MAR, ESTÁ CONSTITUIDA POR ACANTILADOS GRANÍTICOS QUE SE EXTENDEN POLO FONDO ATÉ PROFUNDIDADES DE ENTRE 15 E 30 M. NESTA ZONA PODEMOS ATOPAR UN BOSCO DE LAMINARIAS QUE ALBERGA UNHA RICAZ FAUNA.

A PARTE MÁIS ESTREITA DA RÍA É UN CANAL DE 2700 M DE LONGO POR 400 M DE ANCHO, E NELA EXISTE UN FORTÉ HIDRODINAMISMO ONDE A AUGA ADQUIRE MOITA ENERXÍA; TÉÑASE EN CONTA QUE 40 MILLÓNS DE METROS CÚBICOS DE AUGA, ISTO É, UN 25 % DO TOTAL DA AUGA DA RÍA, É RENOVADA EN CADA MAREA. ESTE IMPORTANTE MOVEMENTO CONDICIONA O MEIO MARIÑO FAVORECENDO A INTRUSIÓN DE AUGAS OCEÁNICAS RICAS EN NUTRIENTES (FITOPLANCTON), ASEGURANDO A RENOVACIÓN DA AUGA DO FONDO E FAVORECENDO UNHA BOA OSIXENACIÓN DOS SEDIMENTOS, DE VITAL IMPORTANCIA PARA OS ORGANISMOS MARIÑOS E PARA A DEGRADACIÓN DA MATERIA ORGÁNICA. ESTA FORTE CORRENTE IMPIDE QUE NOS FONDOS ROCHOSOS SE FI xen ALGAS, PERMITINDO SER COLONIZADOS POR UNHA DAS COMUNIDADES MÁIS INTERESANTES DA RÍA: UNHA MULTITUDE DE ORGANISMOS SÉSILES QUE É DIFÍCIL DE ATOPAR EN VARIEDADE E ABUNDANCIA NOUTROS LUGARES. SOBRE ESTES VIVEN E DEPREDAN MOITAS ESPECIES DE MOLUSCOS DE INTERESE COMERCIAL.

XÁ NO INTERIOR DA RÍA, ATOPAMOS PEQUENAS ENSEADAS, ONDE AS AUGAS SON MÁIS CALMAS, QUE ALBERGAN UNHA BIODIVERSIDADE POUCO COMÚN. SÓ NA ENSEADA DO BAÑO (MUGARDOS), EXISTEN MÁIS ESPECIES DE MOLUSCOS QUE EN TODA A RÍA DE ARES. NESTA ENSEADA, VIVE UNHA DAS POUCAS VIEIRAS DE FANGO QUE SE COÑECEN. HAI ESPONXAS QUE CHEGAN A ACADAR OS 5 METROS E QUE NOUTROS LUGARES NON SOBREPASAN OS 30 CM. TANTO NESTA ENSEADA COMO NOUTRAS SITUADAS MÁIS NO INTERIOR DA RÍA, ATÓPANSE OS BANCOS MARISQUEIROS INTERMAREAIS MÁIS PRODUCTIVOS DA GALIZA. NAS ÚLTIMAS DÉCADAS, DESCUBRÍRONSE NESTA RÍA 17 NOVAS ESPECIES PARA A CIENCIA. ALGUNHA DESTAS ESPECIES LEVA O NOME DA RÍA: TRACHYTEDAMIA FERROLensis.

O PROXECTO DE PORTO EXTERIOR

A pesares desta grande riqueza biolóxica que posúe a Ría de Ferrol e da necesidade de potenciar un sector pesqueiro e marisqueiro marxinado e esquecido, en detrimento da industrialización, tan nefasta para a Ría, a Autoridade Portuaria de Ferrol-San Cibrao, co beneplácito do Ministerio de Medio Ambiente, ven de aprobar a construción dun porto exterior na boca desta Ría, cuxo proxecto, de levar-se a cabo, causará un grave deterioro medio ambiental, de consecuencias irreversíbeis.

O Proxecto, denominado "*Ampliación del Puerto de Ferrol (Puerto Exterior)*", consiste basicamente na construción dun dique de abrigo de máis de 1000 m de lonxitude situado transversalmente á bocana da Ría, ademais dunha enorme esplanada de case 100 Hectáreas de superficie, construída a maior parte no mar mediante o recheo do mesmo, e na que se proxecta un atraque de granéis líquidos encostado a un dique de 22 m de calado e un peirao de costa de 1.515 m de lonxitude e 20 m de calado cun peche lateral que inclúe un peirao de atraque para embarcacións auxiliares.

O dique de abrigo previsto, pechará o 60 % da boca da Ría, o que provocará a alteración das mareas e correntes, e como consecuencia, a alteración da renovación das augas interiores da Ría. O Estudo de Impacto Ambiental do proxecto, recoñece que como consecuencia da alteración que producirá o dique de

abrigo nas correntes e mareas, a renovación das augas da Ría diminuíra nun 83 % fronte ao 100 % actual.

Os 9.900.000 de metros cúbicos aproximadamente de escavacións de rocha e terreos soltos previstos no litoral da zona, irán destinados ao recheo do mar e criarán unha xigantesca canteira con taludes que nalgúns puntos poderían acadar 70 m de altura.

Ademais, as obras proxectan-se nun Lugar de Importancia Comunitaria (L.I.C.) denominado Costa Ártabra, proposto pola Xunta de Galiza para integrar a Rede Natura 2000, correspondente a 513.270 m cadrados de espazo natural protexido.

A execución do proxecto afectará seriamente ao sector pesqueiro e marisqueiro que opera na Ría de Ferrol, dado que se verán directamente afectadas zonas de pesca artesanal, extracción maiormente de moluscos bivalvos (ameixas, marolos, zamburiñas, ostras, etc), crustáceos (percebes, centolas, nécoras,...) etc, que constitúen o único recurso para un grande número de familias na actualidade (máis de mil, segundo dados das confrarias de pescadores e mariscadores da zona).

Desde ADEGA-Trasancos consideramos prioritario investir esa grande cantidade de diñeiro no saneamento integral da Ría e na potenciación e desen-

vvolvimento dun sector tan importante para a comarca que non ameaza a importante riqueza biolóxica e paisaxística da Ría —sempre que se faga con criterios ecolóxicos.

É de reseñar, tamén, o grande impacto medio ambiental que ocasionarán os accesos terrestres do porto exterior previstos no proxecto, que ademais de atravesar unha boa parte das terras agrícolas e montes do rural, tamén afectará a unha parte do L.I.C. denominado Costa Ártabra.

O ESTUDO DE IMPACTO AMBIENTAL

O Estudo de Impacto Ambiental elaborado para o devandito proxecto é moi deficiente, carecendo de todo rigor, pois non se documenta para nada na ampla bibliografía científica que existe na actualidade sobre a Ría de Ferrol. No Estudo reconécese que falta información fiable sobre a fauna e a flora da zona, polo que se deduz que se descoñece e non se tivo en conta nengunha desta bibliografía científica, publicada en revistas do Estado Español e internacionais de ampla difusión, que demonstra o alto valor ecolóxico da zona afectada, unha das de maior interese de toda a Galiza. Bota-se en falta, como imprescindible, a opinión ecuaníme e obxectiva dun organismo de recoñecida imparcialidade á hora de elaborar o estudo de impacto ambiental.

O proxecto do porto exterior preséntase como unha ampliación do porto actual, situado no interior da Ría, cando en realidade trátase dun novo porto que dista en liña recta 6'5 Km do porto actual. Non parece xustificación suficiente para esta macro-infraestrutura, a única idea de alixeirar as instalacións portuarias existentes das mercadorias molestas e contaminantes, dado que as empresas usuarias destas instalacións (Megasa, Endesa, Forestal del Atlántico, ...) non parecen ter intención de deixar de usá-las, pois sabemos que alegaron concesións de até trinta anos para o uso das mesmas. Asimesmo, o volume das mercadorias supón unha porcentaxe pequena no cómputo global do tráfico de mercadorias que actualmente se moven no porto.

Ainda que non o mencionen expresamente, parece que detrás deste proxecto agochan-se outros intereses que non son precisamente os anteriormente expostos, senón máis ben, criar un porto petroliero con capacidade para buques de até 300.000 t de carga, que corresponde coa capacidade dos maiores petrolieros do mundo. Como prova disto, proxecta-se un atraque de granéis líquidos de 22 m. de calado. Segundo informacións confidenciais divulgadas nos medios de comunicación, detrás deste proxecto poderían estar grandes petroleiras transnacionais, que estarían interesadas en instalarse nesta zona.

De ser así, e tendo en conta a configuración desta Ría, as consecuencias dun eventual derrame de hidrocarburos procedente dos depósitos proxectados ou dun accidente por un deses grandes petrolieros, tería consecuencias catastróficas tanto para os ecosistemas mariños como para a numerosa poboación asentada neste contorno. Temos precedentes dabondo (Polycomander, Urquiola, Andros Patria, Scaptrade, Galini, Aegean Sea) cuxas consecuencias son sobradamente coñecidas.

Abondando nestas consideracións, entre as moitas carencias do Estudo de Impacto Ambiental, está a falta de previsión dun plano de emerxencia para un caso como o anteriormente citado.

No mes de decembro do pasado ano, o Ministerio de Medio Ambiente aprobou mediante Declaración de Impacto Ambiental o devandito proxecto, considerando-o ambientalmente viable. Na devandita Declaración, aínda que se recoñece que o porto exterior proxéctase sobre terreos incluídos no L.I.C. denominado Costa Ártabra, proposto pola Xunta para integrar a Rede Natura 2000,

Pepe Salvadores

dise non obstante, que na zona de ubicación do proxecto non se atopa presente ningún dos hábitats prioritarios ou de interese comunitario que deron lugar á proposta L.I.C., o que entra en flagrante contradicción cos criterios que levaron á propia Xunta a inclusión desta zona como L.I.C.

Non obstante, sabemos que na zona afectada polo proxecto existen hábitats de interese comunitario como *Acantilados con vexetación das costas atlánticas e bálticas; brezais húmidos atlánticos meridionais de Erica ciliaris e Erica tetralis, así como brezais secos costeiros de Erica vagans e Ulex maritimus* (18.12; 31.12 e 31.234, códigos CORINE respectivamente). Asimesmo, na mesma zona, existen especies vexetais endémicas como *Anarrhinum bellidifolium, Angelica pachycarpa, Armeria pubigera, Daboecia cantábrica, Jasione crispa Subsp. Marítima, Rumex acetosa Subsp. Biformis, Rumex bucephalophorus Subsp. Hispanicus, Ulex europaeus Subsp. Latebracteatus*, ... así como outras especies que, aínda que non sexan endémicas ou de interese comunitario, teñen unha reducida distribución como *Erica umbellata, Helicrysum picardii, Helicrysum stoechas, Linaria polygalifolia Subsp. Polygalifolia, Silene littorea*, etc.

Tamén, na mesma zona, poden atoparse réptiles como *Lacerta scheiberi* (lagarto das silvas) ou *Coronella austriaca*, incluídos no Anexo II da Directiva 92/43/CEE ou endemismos do noroeste ibérico como *Podarcis bocagei* (lagartixa galega) ou *Vipera seoanei* (víbora de seoane), debendo ter en conta que os réptiles, debido á súa limitada

mobilidade, dependen de medios moi concretos.

Segundo trascendeu, é a instancias da Comisión Europea, a Xunta de Galiza está obrigada a ampliar os hábitats do devandito L.I.C. por seren deficitarios. En lugar de atender a este requerimento, agora a Xunta pretende excluir os terreos afectados polo proxecto deste lugar protexido.

AS ACCIÓNS DE DENUNCIA DE ADEGA

En vista de que as alegacións apresentadas por ADEGA-Trasancos, e por outras vinte e catro entidades máis, foron ignoradas, como era de esperar, ADEGA-Trasancos apresentou unha denuncia ante a Comisión Europea para poñer en coñecemento a existencia deste proxecto e denunciar o grave dano ambiental que vai provocar tanto na Ría de Ferrol como no L.I.C. denominado Costa Ártabra, solicitando da Comisión que inste ao goberno español a paralizar as obras, ademais do envío dunha comisión de inspección para investigar as irregularidades do proxecto e comprobar *in situ* o impacto do mesmo. Tamén solicitamos que por parte da Comisión se denegue calquera subvención económica procedente dos fondos comunitarios para levar a cabo o proxecto.

Asimesmo, apresentamos un Recurso contra a Declaración de Impacto Ambiental ante o Ministerio de Medio Ambiente e de Fomento, reiterando os argumentos xa expostos nas alegacións apresentadas, ademais de manifestar que é inadmisibel que semellante estudo, carente de todo rigor, poida ser tido en

conta para valorar con suficiente criterio o alto valor natural da zona afectada e, a través do mesmo, declarar o proxecto ambientalmente viable.

Neste momento, ADEGA está estudando a posibilidade de presentar unha denuncia xudicial contra o proxecto do porto exterior, así como contra outros recheos feitos e instalacións proxectadas na Ría que, na nosa opinión, vulneran a legalidade vixente, como son Forestal del Atlántico e a Planta de Gas (REGA-NOSA).

Por último, desde as administracións, sindicatos e partidos políticos promoven campañas a favor desta macroinfraestructura, queréndonos convencer que o porto exterior é a solución ao deterioro ambiental que padece a Ría, ademais de ser unha fonte de riqueza para a comarca, criadora de centos de postos de traballo. Nada máis lonxe da realidade, este proxecto, ademais de constituir unha nova agresión tanto para a Ría como para o L.I.C. e contribuir á destrución dos recursos naturais da Ría, acabando co sector pesqueiro e marisqueiro que opera na mesma, únicamente vai beneficiar a certas empresas, entre elas as grandes petroleiras transnacionais.

Non se pode tolerar, que os intereses económicos destas empresas sen escrúpulos se antepoñan ao valor dun ecosistema único como é a Ría, que alberga numerosas especies de interese científico e comercial e é o único medio de sustento para centenas de familias.

* Adegas contou coa colaboración de Victoriano Urgorri, profesor de zooloxía mariña pola Universidade de Santiago de Compostela

Colabora na recollida selectiva,

é cousa de
tod@s!

